

MARIA JOSEP CASTILLO i EZQUERRA

Ma Assumpció Zapata, llibres i premi iluro

No és la primera vegada que en aquesta secció ressenyem un llibre guardonat amb el Premi Iluro, però en aquesta ocasió ens fa especial il·lusió recordar com en la convocatòria de l'any 2003 aquest premi a la recerca històrica que convoca la Caixa d'Estalvis Laietana de Mataró des de fa més de quaranta anys el guanyà l'argentonina Mª Assumpció Zapata. Ara, un any després, el seu treball s'ha publicat. Ja l'any 1997 havia rebut un accèssit que valorava la feina feta en el camp de la investigació.

La Baronia Desbosch del Maresme. Una jurisdicció feudal en l'edat moderna

Mª Assumpció Zapata va defensar la seva tesi doctoral al Departament d'Història Medieval i Moderna de la UNED (Universitat Nacional d'Educació a Distància) i poc després va presentar el treball al Premi Iluro en la convocatòria del 2003; i el va guanyar.

Es tracta d'un exhaustiu estudi de la baronia Desbosch al llarg dels segles XV, XVI, XVII i XVIII, fruit d'una recerca feta en diversos fons documentals (Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu Històric Municipal d'Argenton, Arxius parroquials de Vilassar de Dalt i

la Biblioteca de Catalunya), i recolzat en una sòlida base bibliogràfica.

El treball el presenta Carlos Martínez Shaw, professor de la Universitat de Barcelona i al qual Mª Assumpció Zapata qualifica de mestre, qualificatiu que també aplica a Josep Maria Pons i Guri, "ànima" de l'Arxiu d'Arenys de Mar. Cal destacar del pròleg de Carlos Martínez Shaw la idea de com la història local feta sense per-

dre de vista la general contribueix al coneixement de la història en majúscules.

L'estudi s'estructura en vuit apartats, de la introducció a les conclusions, als quals s'afegeix la relació de fonts documentals i bibliogràfiques utilitzades i un annex de 163 pàgines amb les bases de dades emprades en el llibre. Intercalades en els diversos capítols apareixen un total de 74 taules, les quals permeten especial-

MA ASSUMPCIÓ ZAPATA I BUXENS

LA BARONIA DESBOSCH DEL MARESME. UNA JURISDICCIO FEUDAL EN L'EDAT MODERNA

PREMI ILURO 2003

CAIXA D'ESTALVIS LAIETANA
2004

■ Zapata, Mª Assumpció

■ *La Baronia Desbosch del Maresme. Una jurisdicció feudal en l'edat moderna*

■ Caixa d'Estalvis Laietana Mataró, 2004

■ 542 pàgines

Argenton, Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró i Fons Moja de

ment comparar diferents informacions o veure resumides diferents dades obtingudes de la documentació consultada.

El cos central del treball el configura l'apartat dedicat als drets i rendes del senyoriu objecte d'estudi, la baronia dels castells de Burriac i Vilassar, que durant gran part de l'edat moderna estigué en mans de la família Desbosch. Veiem un a un els diferents elements del règim senyorial, com la senyoria jurisdiccional, els monopolis dels senyors (molins i fargues), les rendes eclesiàstiques (delmes, censals), etc. I tot això en un període a cavall del feudalisme i el capitalisme, sobre el qual l'autora conclou, pel que fa a la baronia Desbosch, com la propietat de la terra es concentra i passa de propietaris pagesos a menestrals; com les rendes que genera la terra enriqueixen a uns i arruïnen a uns altres; com creix el conreu de la vinya...; en definitiva, com les estructures feudals continuen durant l'edat moderna.

Les jurisdiccions locals en el pas de l'edat mitjana a l'edat moderna. Els batlles de sachs i els batlles reials a la baronia Desbosch

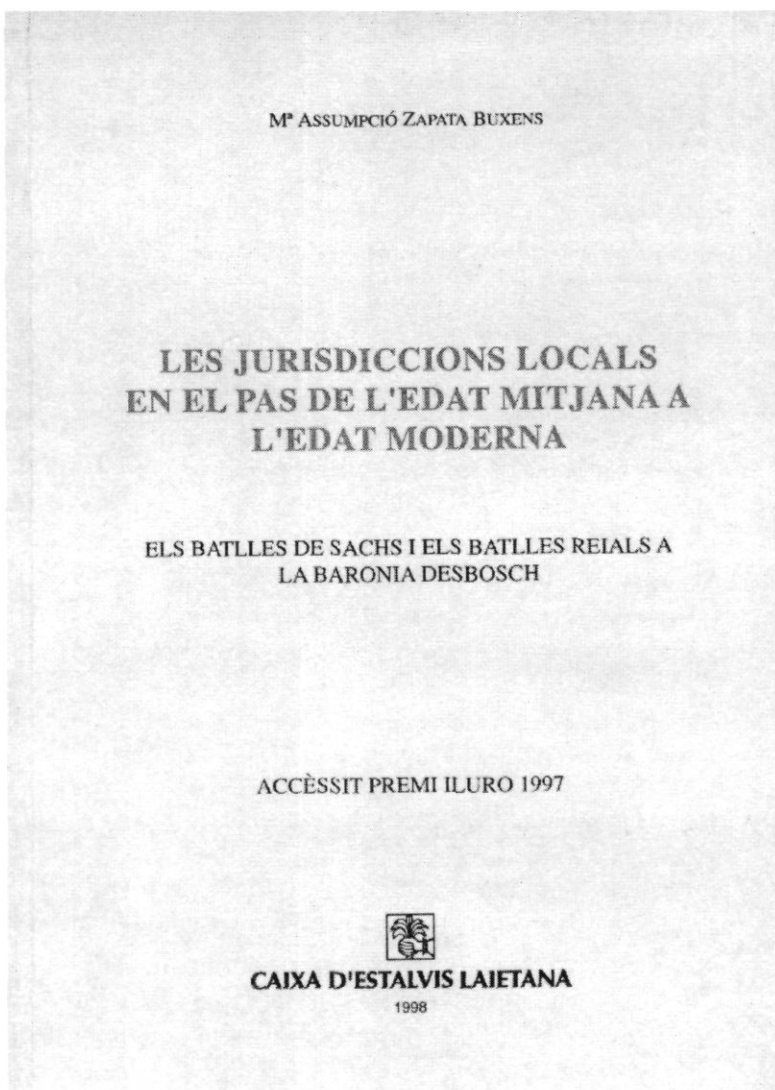
Si el treball abans ressenyat era la tesi doctoral de Mª Assumpció Zapata, en aquest cas es tracta del que presentà uns anys abans com a tesi de llicenciatura (tesina), també a la UNED i dirigit pel Dr. Juan A. Sánchez Belén. L'estudi fou mereixedor de l'accèssit al Premi Iluro l'any 1997.

Prologat per Josep Maria Pons i Guri, el llibre ens ofereix un estudi fet a partir de documentació dipositada a l'Arxiu Històric Municipal d'Argentona, en especial un plet del 1567 per la jurisdicció civil i criminal entre Miquel Desbosch i els síndics de les universi-

tats dels municipis afectats. Les més de dues mil pàgines relacionades amb el plet permeten analitzar la jurisdicció feudal en un període que cavalca entre l'època medieval i la moderna.

Després d'una introducció a la geografia, població i economia de la zona del Baix Maresme, i d'unes pàgines dedicades al dret medieval català, Mª Assumpció Zapata ens endinsa en el senyoriu esmentat, en la tasca portada a terme pels batlles i quina en concret feren els dels Desbosch. Per acabar s'analitza l'actuació dels oficials reials i senyorials a la zona. Un annex amb la relació dels documents utilitzats i algunes transcripcions completen l'estudi.

L'autora conclou com "el sistema feudal no desapareix, finalment, a causa de reiterades revoltes (guerres remences, causes portades a la Reial Audiència pels síndics...), ni per les prerrogatives reials (Sentència Arbitral de Guadalupe, entre d'altres). En realitat, s'extingeix per manca de mitjans per sobreviure, encara que aquesta extinció serà lenta, tal com podem comprovar en futurs treballs."¹ Com ja hem vist, un d'aquests "futurs treballs" es realitzà i ja ha vist també la llum. I n'esperem més.

■ Zapata, Mª Assumpció

■ *Les jurisdiccions locals en el pas de l'edat mitjana a l'edat moderna. Els batlles de sachs i els batlles reials a la baronia Desbosch. Accèssit Premi Iluro 1997*

■ Caixa d'Estalvis Laietana Mataró, 1998

■ 224 pàgines

1. Zapata, Mª Assumpció: *Les jurisdiccions locals en el pas de l'edat mitjana a l'edat moderna.* Pàgina 160.